

РОЗДІЛ 7

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЄВРОРЕГІОНІВ В УКРАЇНІ

Бажаання України, як і більшості держав Центрально-Східної Європи з перехідною економікою, прискорити входження у світову господарську систему, зумовило намагання здійснити трансплантацію інститутів з розвинутого економічного середовища у інше, менш розвинуте. Таким чином держава намагається прискорити інституціональний розвиток, але виникає небезпека відторгнення або дисфункції трансплантованих інститутів⁶⁰. Щоб уникнути негативних наслідків прискореного розвитку суспільства, доцільно звернутися до основних положень теорії інституціоналізму.

Будь-який процес трансплантації включає три основні стадії: 1) вибір трансплантата та стратегії трансплантації; 2) створення інфраструктури трансплантації; допоміжних та проміжних інститутів; 3) здійснення заходів, що полегшують адаптацію економічних агентів до нового інституту.

Так, Україна як і Польща намагається трансплантувати інститут міжрегіонального та транскордонного співробітництва з Західної Європи. Цей процес в обох країнах почався майже одночасно, однак можна зауважити, що Польща з цього питання йде на досить великий крок попереду. При цьому, західні області Польщі (на кордоні з Німеччиною) ідуть на такий самий крок попереду свого східного прикордоння. Польські єврорегіони на заході держави ефективно функціонують, залучаючи до транскордонної співпраці широкі верстви населення (про це більш детально у розділі 4). В той же час, участь у Карпатському єврорегіоні не давала очікуваних результатів, що призвело до зміни концепції участі польської сторони у цьому єврорегіоні (розд.6). Необхідно було створити представництво польської сторони як юридичну особу, що призвело до значного підвищення ефективності системи транскордонного співробітництва у своїй найвищій організаційній формі – єврорегіонах. Подібні зміни почали відбуватися і у інших єврорегіонах на сході країни (наприклад, єврорегіон "Неман"). На даний час ситуація різко виправляється – можна сказати, що у Польщі в цілому сформована система єврорегіональної співпраці: створені інституції (єврорегіони, відповідні підрозділи у центральних та регіональних органах влади як основні структури, агенції регіонального розвитку, інформаційні центри та інші організації сприяння транскордонному співробітництву як допоміжні).

Прикордонні території України активно включилися у транскордонне співробітництво спочатку у найпростіших формах – прямі контакти та на

основі транскордонних угод, а у формі єврорегіонів – спочатку лише на західному кордоні держави. На початку століття цей процес активізувався і на інших кордонах, про що буде описано нижче.

Основними перешкодами для ефективного функціонування української сторони в рамках єврорегіонів є:

- відсутність **системного та перспективного** підходу до організації єврорегіональної співпраці;
- низький рівень залучення організацій української сторони в діяльності та реалізації цілей єврорегіонів; (немає єдності у розумінні змісту та характеру транскордонного співробітництва. До цієї сфери нерідко відносять здебільшого співробітництво між транспортними, прикордонними, митними та іншими центральними відомствами сусідніх держав (у т.ч. відкриття міждержавних пунктів пропуску, модернізацію матеріально-технічної бази прикордонного контролю, будівництво таборів для затримання нелегальних мігрантів тощо) або реалізацію певних господарських проектів міждержавного рівня у прикордонні (наприклад, реконструкція автомобільного мосту через р. Тиса та будівництво мосту через р. З. Буг). Тим часом, Європейська конвенція трактує транскордонне співробітництво дещо інакше, а саме як **спільні дії в контексті розвитку добросусідських відносин між територіальними общинами або органами влади**, які здійснюють свої функції в межах місцевості або регіону і визначаються як такі внутрішнім законодавством відповідної держави. Таким чином, йдеться про взаємні контакти між органами місцевого самоврядування або місцевими органами державної влади. Ця обставина є *принциповою при оцінці стану та визначення шляхів подальшого розвитку транскордонного співробітництва*;
- низький рівень підготовки кадрового потенціалу в регіональних органах управління (крім того, у багатьох керівників спрацьовує підхід очікування вказівок з "Центру", а транскордонне співробітництво – це, в основі, власна ініціатива регіонального керівництва);
- відсутність фінансового забезпечення (кошти на цю діяльність виділяються з різноманітних джерел та перекидаються з інших статей бюджету, але в жодному бюджеті (місцевому, регіональному, центральному) такі витрати не передбачаються. Все це також в значній мірі впливає на ефективність транскордонної співпраці, знижує можливості отримання фінансової допомоги міжнародних організацій, які, як правило, приймають участь у фінансуванні проектів, що на 25-30 відсотків фінансуються приймаючою стороною);
- недостатньо опрацьовані та **впроваджуються відповідні організаційні методи, інструменти, принципи, процедури, структури і правове регулювання** співпраці, що дало б можливість більш ефективної участі української сторони у єврорегіональній співпраці;

60 Полтерович В.М. Трансплантация экономических институтов // Экономическая наука современной России. – 2001. – № 3 – С.25.

- існує потреба формування Системи транскордонної співпраці⁶¹, що забезпечить:
 - допомогу організаціям, інституціям та зацікавленим особам у реалізації проєктів транскордонної співпраці;
 - доступ до інформації щодо коштів, призначених на розвиток транскордонного співробітництва;
 - підготовку в рамках програм кадрів, що займаються транскордонною співпрацею;
 - постійний моніторинг проблем (потреб) щодо транскордонної співпраці;
 - обмін досвідом з питань транскордонної співпраці, представлення позитивних прикладів практичної співпраці у рамках єврорегіонів;
 - пошук та зв'язок партнерів до транскордонної співпраці в рамках програм ЄС;
 - ефективну презентацію інтересів місцевих органів самоврядування у форумах європейських інституцій та організацій, які займаються транскордонною співпрацею.

Повернемося до проблеми створення єврорегіонів на інших ділянках кордону України⁶². Відомо, що проробляються питання створення єврорегіону на базі Харківської та Белгородської областей, які об'єднані давніми економічними та культурними зв'язками. Вони входять до єдиної історичної області – Слобідської України (Слобожанщини). Таким чином, досить реальною є перспектива створення єврорегіону "Слобожанщина"⁶³. На даний час є інформація про підготовку пакету документів і формування концепції **єврорегіону "Харків-Белгород" ("Слобожанщина")**⁶⁴, що створюється у межах ядра Слобожанщини, вздовж осі між обласними центрами Белгородської та Харківської областей. На цій території концентрується основний економічний та технологічний потенціал суміжних регіонів. Загальна площа, що входить в транскордонну асоціацію складає 55% всієї площі обох областей.

Мета створення першого українсько-російського єврорегіону – формування системи спільного просторового планування розвитку суміжних територій для забезпечення підвищення рівня розвитку економіки, інфраструктури і соціальної програмної підтримки розвитку територій.

Основними напрямками діяльності єврорегіону є створення функціональних ареалів всередині єврорегіону за ключовими проблемами: транспортної, екологічної та зайнятості. Інноваційна модель єврорегіону "Слобожанщина" включає формування прикордонного індустріального комплексу; прикордонного виставкового комплексу; митно-банківського терміналу; автозаправних станцій та станцій техобслуговування тощо.

У травні 2003 року голови Гомельської (Білорусія)⁶⁵, Чернігівської (Україна) та Брянської (Росія) областей підписали угоду про створення у прикордонні **єврорегіону "Дніпро"** зі штаб-квартирою у Гомелі⁶⁶. Назва вибрана не випадково – території областей об'єднуються річкою Дніпро. Основною метою об'єднання є створення сприятливих умов для соціально-економічного розвитку і співпраці прикордонних територій, а також залучення сюди інвестицій.

Новий єврорегіон буде сприяти розвитку транскордонних контактів і реалізації спільних проєктів в сфері екології, раціонального природокористування, наукових досліджень та культури. Робота єврорегіону буде також направлена на розвиток торгових зв'язків та спільну інвестиційну діяльність.

Окремі проєкти будуть фінансуватися спеціальними фондами та програмами TACIS, "Єврофакультет" тощо.

Проводиться робота щодо створення єврорегіону "Дністер" (Вінницька, Одеська області та прикордонні області Республіки Молдова), зустрічаються пропозиції і щодо єврорегіонів "Полісся" та "Донбас"⁶⁷. Однак, для ефективної діяльності єврорегіонів до співпраці повинні залучатися, передусім, органи державної влади та місцевого самоврядування районів та сільських громад, що в умовах України потребує відповідної фахової підготовки управлінців.

Переосмислення польською стороною концепції участі у Карпатському єврорегіоні дало імпульс Львівській області переглянути свою діяльність у "Карпатському єврорегіоні" та єврорегіоні "Буг".

Аналіз досвіду діяльності єврорегіонів Західної та Центрально-Східної Європи дозволив виділити декілька аспектів, на які слід звернути увагу в Україні⁶⁸.

Організаційний аспект: за умови утворення єврорегіонів в Європі ініціатива щодо їх створення виходила знизу, від органів місцевого

61 Белський П.Ю., Мікула Н.А. Формування та розвиток системи міжрегіонального та транскордонного співробітництва в Україні // Регіональна економіка. – 2001. -т.3. – С.61-74

62 Мікула Н. Перспективи участі областей України у єврорегіонах. // Економіка промисловості – 1-2003-С.34-39.

63 Пирожков С.І. Актуальні питання міжрегіонального і прикордонного співробітництва України і Росії // Стратегічна панорама –2001 – № 3-4. – С. 55-65.

64 Кирюхин А. Приграничное сотрудничество стимулирует инновации // Приграничное сотрудничество. Спец. вып. – № 12. – 27 сентября 2003. – С.12.

65 Прим. Для Білорусії це 5-й єврорегіон: відповідно у 1995, 1997, 1998, 2002 рр. були створені єврорегіони "Буг", "Неман", "Озерний край" та "Біловежська пуша".

66 "Брянский рабочий" от 6 мая 2003 года (г. Брянск)

67 Пирожков С.І. Актуальні питання міжрегіонального і прикордонного співробітництва України і Росії // Стратегічна панорама –2001 – № 3-4. – С. 55-65.

68 Долішній М., Демченко В., Мікула Н. Концептуальні підходи до створення польсько-українського єврорегіону "Сян" на основі узагальнення досвіду єврорегіонів на західному кордоні Польщі // Регіональна економіка. – 2003. – №1. – С. 69-82.

самоврядування. Це добровільні об'єднання, створенні для вирішення спільних проблем. Саме ініціатива знизу дозволяє створити систему транскордонного партнерства та реалізації спільних проектів.

Території єврорегіонів набагато менші, ніж ті, учасником яких є українські області, їх органи управління невеликі, мобільні і не забюрократизовані. В структурі єврорегіонів обов'язково присутня робоча група з менеджменту проектів, яка відповідає за підготовку та експертизу проектів і здійснює їх моніторинг.

Інституційний аспект: єврорегіони успішно діють за умов наявності та розбудови мережі транскордонних інституцій як основних, так і допоміжних, що забезпечують співробітництво в різних сферах: економіці, науці, культурі, освіті.

Фінансовий аспект: визначальне значення для розбудови ТКС в Європі має цільове фінансування проектів та підтримка з боку відповідних програм ЄС. Необхідно створити систему фінансування для реалізації програм транскордонного співробітництва із залученням коштів із державних та місцевих джерел, а також недержавних коштів та коштів міжнародних програм.

Для Львівської області участь у "Карпатському єврорегіоні" є мало ефективною через ряд причин:

- передусім, це відсутність спільних проблем одночасно для всіх п'яти країн – учасників; співпраця тяжє до відокремлення між Закарпатською областю та суміжними територіями Словаччини, Угорщини, Румунії; **Львівської області та Підкарпатського воєводства Польщі;** Чернівецької області та суміжних румунських територій.
- значні мовні відмінності (романська, угро-фінська та слов'янська мовні групи);
- значні віддалі (до Жешува – 163 і до Ужгорода 278 км, ще більше до всіх останніх учасників єврорегіону);
- недосконала адміністративна структура та система фінансування єврорегіону, відсутність постійного представництва єврорегіону у області⁶⁹, недостатня координація діяльності в українській частині;
- часта зміна керівництва області, що призводить то до активізації участі у діяльності єврорегіону, то до повного її спаду, не однакове розуміння можливостей, які відкриваються через єврорегіональну співпрацю, відсутність досвіду та брак бажання самостійно приймати рішення, не достатнє залучення до ТКС державних управлінців районного рівня та органів самоврядування, селищних громад;
- немає прикладів ефективної діяльності, не створено сталих інституцій транскордонного співробітництва, повна залежність участі у діяльності

69 Прим. Лише в жовтні 2003 року відкрилася Філія у Львівській області представництва України у "Карпатському єврорегіоні".

єврорегіону від волі керівництва, не достатнє висвітлення проблем ТКС у засобах масової інформації.

У єврорегіоні "Буг" від Львівщини на асоціативних засадах приймають участь два прикордонні райони – Жовківський та Сокальський – лише у природоохоронних проектах. І в цьому випадку слід переглянути концепцію участі Львівщини у єврорегіоні "Буг".

В той же час ідея єврорегіональної співпраці залишається актуальною, особливо з огляду на вступ Польщі, Словаччини, Угорщини до ЄС і прагнення України брати активну участь в процесах європейської інтеграції. Крім залучення до євроінтеграційних процесів, єврорегіони є засобом вирівнювання економічних потенціалів держав, подолання стереотипів, культурного збагачення. Співпраця в рамках єврорегіонів може сприяти подоланню виникнення нової залізної завіси на майбутньому східному кордоні ЄС.

Майбутні геоекономічні трансформації в східноєвропейському регіоні потребують тісніших взаємозв'язків України та Польщі, спрямованих на якісне вдосконалення системи транскордонного співробітництва в умовах розширення ЄС. Кроком до інтенсифікації цих процесів і надання їм більшого динамізму може стати ініціювання створення нового єврорегіону, який територіально об'єднуватиме Львівську область України та Підкарпатське воєводство Республіки Польщі⁷⁰. Ці регіони є достатньо близькими з огляду на їх економічний, соціальний та культурний розвиток (табл. 7.1-7.4).

Обґрунтування доцільності створення єврорегіону "Сян"

Необхідність та доцільність створення нового єврорегіону (робоча назва "Сян") зумовлена наступними факторами:

- наявністю спільних транскордонних проблем, які необхідно вирішувати шляхом об'єднання зусиль;
- інтеграцією Польщі в ЄС і проблемами розвитку співпраці прикордонних територій Польщі та України в нових умовах;
- необхідністю гармонізованого регіонального розвитку та економічної кооперації, підвищення конкурентноздатності регіонів та рівня життя населення в умовах глобалізаційних та інтеграційних впливів;
- проблемами розвитку транспортної, інформаційної, підприємницької інфраструктури;
- потребами розвитку туристичної сфери;
- спільними потребами в сфері екології та охорони довкілля;

70 Долішній М., Демченко В., Мікула Н. Концептуальні підходи до створення польсько-українського єврорегіону "Сян" на основі узагальнення досвіду єврорегіонів на західному кордоні Польщі // Регіональна економіка. – 2003. – № 1. – С. 69-82

- необхідністю активізації людського капіталу регіонів, розвитку науки, освіти та культури;
- поглибленням добросусідських відносин та необхідністю впровадження ідей євроінтеграції.

Таблиця 7.1

Територія і населення суміжних областей

Регіон	Територія, тис. км ²	% у державі	Населення, тис. осіб	% у державі	Частка міського населення, %	Частка сільського населення, %	Щільність населення осіб / км ²
Україна	603,7	100	48 988,5	100	68,0	32,0	80
Львівська область	21,8	3,6	2693,7	5,5	60,8	39,2	124
Польща	312,7	100	38667,0	100	61,9	38,1	123,7
Підкарпатське воєводство	18,6	5,7	2 126,0	5,5	41,1	58,9	127,5

Джерело: Статистичний щорічник Львівської області за 2001 / за ред С. Матковського. – Львів: Обласне управління статистики, 2002. – 363 С.
Щорічний статистичний довідник Підкарпатського воєводства 2000, статистичне управління в Жешуві.

Територіально, за чисельністю населення, за системою розселення прикордонні території обох країн подібні (табл. 7.2) і, в цьому випадку, новий євро регіон буде порівняльним з іншими євро регіонами Європи.

Таблиця 7.2

Кількість населених пунктів

Регіони	Населені пункти					
	Райони	міста	Райони в містах	Селища міського типу	Сільські ради	Сільські населені пункти
Україна	490	454	118	889	10272	28619
Львівська область	20	43	6	35	631	1852
Польща	308	870	-	-		56785
Підкарпатське воєводство	24	45	-	-	161	2166

Джерела: Статистичний щорічник Львівської області за 2001 / за ред С. Матковського. – Львів: Обласне управління статистики, 2002. – 363 С.
Щорічний статистичний довідник Підкарпатського воєводства 2000, статистичне управління в Жешуві.

Таблиця 7.3

Використання землі

Регіон	Територія, тис. км ²	Площа с / г угідь, % до всієї території	Ліси, % до всієї території	Території що охороняються, % до всієї території
Україна	603,7	69,3	17,2	3,8
Львівська область	21,8	52,7	31,2	2,0
Польща	312,7	59,5	28,9	30,0
Підкарпатське воєводство	17,9	52,6	36,3	47,6

Джерело: Статистичний щорічник Львівської області за 2001 / за ред С. Матковського. – Львів: Обласне управління статистики, 2002. – 363 С.
Щорічний статистичний довідник Підкарпатського воєводства 2000, статистичне управління в Жешуві.

Із розширенням ЄС до кордонів України загостряться проблеми, які існують вже зараз:

- зростання кількості осіб, які прибувають для нелегального перетину кордону з метою еміграції чи пошуку праці;
- недостатня кількість пунктів перетину кордону, відсутність належно обладнаних автострад, різниця стандартів розміру залізничної колії, незадовільний технічний стан аеропортів тощо;
- екологічні проблеми прикордонних областей стануть в майбутньому загрозою для нової території ЄС.

У зв'язку з цим по-новому постають проблеми розвитку прикордонної комунікаційної інфраструктури.

Довжина польсько-українського кордону в межах євро регіону – 278 км. В даний час існують 7 пунктів перетину кордону, для яких характерна типова інфраструктура.

Систематично зростаючий транскордонний рух, необхідність обслуговування потоків людей та товарів, потребує побудови нових та модернізації існуючих кордонних терміналів, модернізації міжнародних залізничних колій, побудови автострад та шляхів швидкого руху. Частково ці проблеми вирішуються у рамках двосторонніх польсько-українських відносин. Однак, ця робота може бути продовжена більш ефективно в рамках постійно діючих спільних робочих груп євро регіону, з врахуванням можливостей міжнародної технічної допомоги.

У цьому відношенні по-новому також постає проблема розвитку міжнародних транспортних коридорів, від успішного її розв'язання залежить швидкість залучення України до європейського економічного

простору. Взагалі, територією України проходять п'ять транспортних коридорів, три з яких перетинають Львівську область⁷¹. Розвиток мережі транспортних коридорів визнано національним пріоритетом в Україні, прийнято відповідну програму. Реалізація даної програми є неможливою без інтенсивного міжнародного співробітництва на регіональному рівні. Тут також можна говорити про необхідність спільних досліджень та реалізацію спільних проектів між українською та польською сторонами (зокрема, мало дослідженими є проблеми впливу транспортних коридорів на розселення, просторового облаштування, екологію; зайнятість тощо).

Внаслідок свого географічного положення, єврорегіон "Сян" – це європейський транскордонний вузол транспортних коридорів в напрямі Схід-Захід та Північ-Південь. Важливим фактором спільної економічної зацікавленості є розвиток транспортної та логістичної мережі для забезпечення транскордонного руху товарів та послуг. Для належного обслуговування товарних потоків в прикордонній зоні України потрібно мати розвинену сервісну інфраструктуру – склади, транспортні підприємства, експедиторські, страхові та дистрибуційні компанії

Все це призведе до створення розгалуженої транспортної мережі з відповідним інфраструктурним наповненням, а це, в свою чергу, – до економічного зростання.

Економічна доцільність

Існують особливо сприятливі умови для економічної кооперації внаслідок просторової близькості регіонів. Цей специфічний потенціал повинен працювати в інтересах розвитку економічного потенціалу регіонів, на збереження та створення робочих місць. Коопераційні можливості є, передусім, в таких галузях, як переробна та харчова промисловість, сфера послуг, сільське господарство, банківська сфера, індустрія будівельних матеріалів, туристична сфера, комунальне господарство тощо.

Важливим фактором кооперації є транскордонна співпраця між торговими палатами, іншими економічними об'єднаннями та виставковими організаціями.

Перспектива вбачається у розробці привабливих пропозицій та спільному використанні промислових площ (т.зв. кореспондентські виробничі території), зокрема на базі СЕЗ ("Яворів" та "Мелець").

Екологія та охорона довкілля

Існує взаємна потреба спільного вирішення природоохоронних проблем. Це, зокрема, екологічні проблеми Яворівського гірничого комбінату "Сірка", питання створення системи очисних споруд, каналізації згідно європейських норм тощо.

Важливою є також співпраця із запобігання екологічним та техногенним

катастрофам.

Місцевий та регіональний розвиток

Він має вплив на економічний розвиток та ринок праці. За рахунок ТКС можна забезпечити зростання економічного потенціалу через обмін інформацією та спільну розробку проектів у сферах:

- покращення туристичної інфраструктури, розробка та впровадження спільних проектів;
- розвиток сільського простору: розвиток сільського та лісового господарства, охорона довкілля, відновлення сіл, розвиток ремесел, послуг, туризму, збут товарів.
- розвиток професійного місцевого та регіонального маркетингу;
- розвиток транскордонного регіонального планування як основи для вирішення завдань розбудови транскордонної інфраструктури та оптимального застосування громадських коштів;
- підтримка високого кваліфікаційного рівня через професійну підготовку та перепідготовку кадрів, пристосовану до структурних змін.

Особливе значення має кваліфікація для роботи в транскордонному інтеграційному просторі. Тому науково-дослідні інститути регіону повинні розвивати та інтенсифікувати кооперацію.

В цьому плані важливим фактором ефективного ТКС буде діяльність Спільного польсько-українського **Інституту транскордонного співробітництва**, який повинен виконувати функції наукового, методичного забезпечення діяльності єврорегіону, моніторингу та підвищення кваліфікації фахівців у сфері ТКС. Цей інститут створюється на базі Ярославської вищої школи фахової освіти (Польща) та Інституту регіональних досліджень НАН України (Львів).

Підвищення рівня регіональної самоідентичності

На відміну від багатьох прикордонних територій інших держав, внаслідок близькості мов, проблема мовних бар'єрів не така гостра.

Для реалізації пріоритету – гармонізованого (сталого) соціально-економічного розвитку регіону, слід розбудовувати добросусідські контакти, зокрема, через створення спільних інституцій, розбудову єврорегіональних структур.

Найкраще бар'єри нівелюються через участь в спільних заходах та налагодження нових зв'язків та контактів. В цьому плані важливим є поглиблення та розвиток контактів в сфері освіти, науки, культури та спорту.

Впровадження євроінтеграційної ідеї

Єврорегіон вже розуміється як частина єдиної Європи. Співпраця в єврорегіоні служить не тільки для взаєморозуміння, а і для підготовки до євроінтеграції. Повинні поширюватися знання про європейську політику, історію та інституції ЄС. Це дасть можливість для більш активної участі в процесах європейської інтеграції, співпраці з іншими єврорегіонами, використання європейських коштів підтримки.

71 Мікула Н. Регіональні інтереси у формуванні міжнародної мережі транспортних коридорів територією України / Зовнішньоекономічний кур'єр – 2001. – № 5-6 – С. 32-36.

Таблиця 7.4

Аналіз сильних та слабких сторін єврорегіону

Сильні сторони	Слабкі сторони	Шанси	Небезпеки
Геополітичне / географічне положення і транспортна прив'язка			
Спільні історичні, культурні, етнографічні корені та системи розселення	Є потенційним джерелом міжнаціональних, міжетнічних, міжконфесійних конфліктів	Транскордонна співпраця – це вікно в світ та додатковий шанс пропаганди регіону.	Культурні та історичні відмінності, транскордонна злочинність
Історична приналежність до спільного політико – економічного простору	Периферійне розташування прикордонних територій	Відродження історичних, економічних зв'язків та значення локальних історичних центрів інтегрованого регіону	
Вступ Польщі до ЄС	Проблеми візового режиму	Підтримка ТКС з боку ЄС як об'єкту регіональної політики ЄС.	Несумірність у фінансових можливостях, що може призвести до зростання диспропорцій
Близькість культурних центрів (Львів, Жешув, Краків)	Міграція населення до агломерацій	Використання можливостей агломерацій (наука, культура, виставки, форуми, ярмарки)	Розвиток віддалених від центрів територій збіднюється. Розвиток субурбанізованих територій.
Добре розвинута комунікаційна мережа	Низька якість транспортних сполучень	Достатнє взаємо доповнення всіх видів транспорту. Розбудова європейської залізничної колії до Львова.	Зволікання із розбудовою автострад призводить до втрат транзитного ресурсу
Наявність інфраструктури транскордонних переходів достатнього технічного рівня	Недостатня кількість пунктів перетину кордону різного статусу	Розбудова нових та вдосконалення існуючих пунктів перетину кордону. Розвиток регіонального руху товарів.	Низький рівень обслуговування та зловживання приводять до значних втрат

Продовження табл. 7.4

Сильні сторони	Слабкі сторони	Шанси	Небезпеки
Проходження через територію єврорегіону транс європейських транспортних коридорів (№№ 3, 5 та Гданськ-Одеса)	Відсутність автомобільних доріг першої категорії	Залучення приватного капіталу до розбудови автострад на умовах концесії	Недостатність державної підтримки у розбудові автострад в Україні
Сільський простір характеризується добрими умовами для розвитку сільського господарства, лісівництва, рибальства	Недостатньо розвинута інфраструктура "зеленого" туризму	Розвиток туристичної та технічної інфраструктури	Слабкість у розвитку інфраструктури призведе до ізоляції та спустошення сільського простору
Кліматичні умови сприятливі для розбудови вітрових та малих гідроелектростанцій	Забруднення річок	Очистка водостоків та санація берегів річок приведе до розвитку туризму	
Львів, Жешув – найважливіші центри регіонального розвитку. Перемишль, Ярослав, Яворів, Дрогобич, Стрий – інші важливі локальні центри.	Небезпеки урбанізаційних процесів та економічних трансформацій	Великі міста – як стимулятори розвитку єврорегіону	Фінансові проблеми міст відбиваються на процесах розвитку єврорегіону
Економіка та інфраструктура			
Розвинута транспортна мережа, яка сприяє економічному розвитку	Погана технічна та комунальна інфраструктура (водозабезпечення, очистка води і т.п.)	Розвиток технічної та комунальної інфраструктури, пошук спільних рішень.	Недостача коштів на технічне забезпечення
Задовільна пропозиція виробничих площ (напр., СЕЗ Яворів, Мелець)	Труднощі із реалізацією цих площ	Кореспондентські виробничі області (СЕЗ), технопарк	Бюрократичні перешкоди, недостатній інвестиційний імідж
Наявність корисних копалин (вугілля, сірка, торф, озокерит, кухонна та калійна сіль, сланці, глина, мінеральні води)		Використання корисних копалин	Екологічна шкода (напр. Яворів, "Сірка")

Продовження табл. 7.4

Сильні сторони	Слабкі сторони	Шанси	Небезпеки
Добре розвинуті переробна, харчова, будівельна, деревообробна промисловість, машинобудування тощо.	Недостатньо розвинуті високотехнологічні галузі	Розвиток наукоємних галузей, малого та середнього бізнесу	Світова конкуренція у всіх галузях
Наявність інституцій та об'єднань із підтримки економіки (ТПП, консалтингові фірми тощо.)	Недостатня їх активність та інформаційне забезпечення	Використання потенціалу цих інституцій	
Розвиток малого та середнього бізнесу	Високий рівень безробіття, низькі пропозиції нових робочих місць	Пропозиції кваліфікованої робочої сили	Міграція за кордон внаслідок кращих пропозицій оплати праці
Хороший потенціал для розвитку сільського господарства	Слабка інфраструктура сільського простору	Посилення економічної ролі сільської місцевості та покращення ТКС за рахунок с / г потенціалу	
Виставкові центри Львів та Жешув	Недостатня кооперація у виставковій діяльності	Розширення кола учасників, розвиток нових видів та тематики виставок	Конкуренція у виставковому бізнесі зі сторони інших міст
Розвинута мережа телекомунікацій	Недостатність інформації про міста та села регіону	Використання хороших прикладів співпраці для подальшого розвитку	Економічні диспропорції в регіоні
Наука та освіта			
Наявність науково-дослідних центрів (у Львові – 10 інститутів НАН України та ряд галузевих науково-дослідних інститутів).	Недостатня координація наукових досліджень	Транскордонний розвиток науково-дослідних центрів	
Розвинута система вищої освіти (тільки у Львові -12 вузів та 47 коледжів)			

Продовження табл. 7.4

Сильні сторони	Слабкі сторони	Шанси	Небезпеки
Створення спільного інституту ТКС		Спільні регіональні дослідження та моніторинг діяльності євро регіону	Труднощі у паритетному фінансуванні спільних робіт
Культура, відпочинок, спорт			
Розвинута система освіти в галузі туризму, спорту та культури.	Обмежені фінансові ресурси	Розвиток транскордонних контактів в гуманітарній сфері	
Великі туристичні та краєзнавчі центри	Мала кількість спільних культурних та спортивних заходів, недостатня інформація та реклама	Відновлення спільних історичних пам'яток	
Хороші можливості для розвитку туристичної інфраструктури	Недостатньо розвинута туристична інфраструктура	Підвищення рівня розвитку туристичної інфраструктури та рівня обслуговування туристів	
Людські ресурси			
Високий рівень освіти та кваліфікації населення	Високий рівень безробіття	Співпраця між центрами зайнятості	Значна міграція населення за кордон внаслідок безробіття

Організаційні аспекти

Створенню євро регіону повинна передувати значна інформаційна робота серед населення, органах місцевої влади та самоврядування, громадських організацій тощо.

Доцільно об'єднати місцеві громади Львівської області та Підкарпатського воєводства у асоціації, які стануть учасниками євро регіону. Можливо, в процесі створення євро регіону виникне доцільність залучення до участі у ньому суміжних з Львівською областю повітів Люблінського воєводства Польщі та громади міст – Львова, Трускавця, Кракова тощо.

Крім загальних органів управління, кожна сторона повинна створити бюро (представництво) для біжучої роботи. В структурі робочих груп передбачити групу з менеджменту проектів, основним завданням якої буде допомога місцевим структурам в підготовці проектів для отримання

фінансової допомоги та подальший моніторинг за їх реалізацією. У фінансуванні діяльності євро регіону передбачити кошти місцевих бюджетів, в т.ч. як необхідну частку для спів фінансування з міжнародними структурами та приватний капітал.

Розповсюдження моделі євро регіональної співпраці свідчить про її ефективність щодо вирішення спільних проблем, що потребують об'єднання ресурсів територіальних органів влади по обидві сторони кордону.

РОЗДІЛ 8

ОСНОВНІ МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ ЄВРОРЕГІОНІВ

Під час пропагування ідеї створення євро регіонів на інших кордонах України постає питання ефективності функціонування вже існуючих. На даний час в Україні відсутня методична база оцінки діяльності транскордонного співробітництва в будь-якій його формі. Тому, в даному розділі спробуємо викласти деякі основні підходи до розробки методики оцінки діяльності євро регіонів.

Специфіка оцінки діяльності євро регіонів полягає у тому, що об'єктом дослідження є **транскордонний регіон**, тобто суміжні території двох або декількох країн, кожен з учасників якого підпорядковується національному законодавству, податковій, фінансовій та іншим системам, забезпечується національною статистичною інформацією.

Програмою інтеграції України до Європейського Союзу передбачені заходи щодо адаптації законодавства України до законодавства ЄС, серед яких є наступні: узгодити з Євростатом методологію розрахунку показників, призначених для обміну статистичними даними.... та продовжити роботу з впровадження уніфікованої статистичної методології та стандартів ЄС за окремими галузями статистики. Тому, для розробки методики збору та обробки транскордонної статистичної інформації розглянемо, яку статистику застосовує Євростат щодо прикордонних та транскордонних регіонів.

Що передбачається транскордонною статистикою?

Перед офіційними статистичними органами в територіально-адміністративних одиницях різного рівня постали нові специфічні потреби щодо статистичної інформації. Все більш швидко розгортання транскордонного співробітництва в прикордонних територіях суміжних держав викликають суспільну і приватну зацікавленість з обох сторін кордону. Представлення змісту та результатів такого співробітництва повинні базуватися на точних та інформативних спільних даних, так, щоб:

- достовірні та порівняльні транскордонні статистичні дані були доступні структурам в прикордонних та транскордонних регіонах (євро регіонах), регіональним та місцевим органам влади, органам самоврядування та бізнес-структурам;
- дослідники та планувальники, які займаються розвитком прикордонних та транскордонних регіонів повинні володіти базою порівняльних статистичних даних для регіонального аналізу, прогнозу, і розробки програм соціально-економічного розвитку.

Державні адміністрації різних рівнів, муніципалітети, райони, єпархії, провінції в прикордонних регіонах потребують придатної до застосування